

Vaughan Gething AS
Gweinidog yr Economi

3 Mai 2022

Annwyl Weinidog,

Cytundeb Masnach Rydd rhwng y DU ac Awstralia - yr effaith ar Gymru

Mae'r Pwyllgor wedi cynnal ymchwiliad byr i effaith debygol y Cytundeb Masnach Rydd rhwng y DU ac Awstralia ar Gymru, ar ôl iddo gael ei lofnodi ym mis Rhagfyr 2021.

Gan mai dyma'r cytundeb masnach cyntaf y mae'r DU wedi'i negodi a'i gwblhau 'o'r cychwyn cyntaf' ers ymadael â'r UE, roedd y Pwyllgor yn awyddus i graffu ar y cytundeb a cheisio barn rhanddeiliaid ar ei heffeithiau economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol tebygol. Mae hyn yn cynnwys yr effeithiau tebygol ar sector bwyd-amaeth Cymru, a'r cymorth y bydd ei angen ar fusnesau neu sefydliadau gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i baratoi ar gyfer gweithredu'r cytundeb.

Cawsom saith ymateb i'n **hymgyngoriad** cyhoeddus a gynhaliwyd rhwng 21 Ionawr a 28 Chwefror. Yna cawsom dystiolaeth gan banel o arbenigwyr ar fasnach yn y DU (yr Athro Michael Gasiorek, Sam Lowe ac Emily Rees) ar **3 Mawrth**, a chan Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr (NFU Cymru), Undeb Amaethwyr Cymru (FUW), a Hybu Cig Cymru, ar **17 Mawrth**, yn ogystal â thrafod y Cytundeb Masnach Rydd â chi a'r Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru mewn sesiwn graffu gyffredinol yn yr un cyfarfod. Hoffem ddiolch i bawb sydd wedi cyfrannu at ymchwiliad y Pwyllgor.

Isod mae prif ganfyddiadau ac argymhellion y Pwyllgor. Edrychwn ymlaen at eich ymateb wrth inni edrych ymlaen at graffu ar y Cytundeb Masnach Rydd rhwng y DU a Seland Newydd yn nhymor yr haf, yn dilyn y cyhoeddiad ar 28 Chwefror bod y trafodaethau ar y cytundeb hwnnw wedi dod i ben.

Mae negodi a llofnodi cytundebau masnach â gwledydd eraill yn fater a gedwir yn ôl. Felly, mae'r llythyr hwn yn cael ei anfon at Gadeirydd Pwyllgor Masnach Ryngwladol Tŷ'r Cyffredin, Cadeirydd Pwyllgor Cytundebau Rhyngwladol Tŷ'r Arglwyddi a Chadeirydd Pwyllgor Dethol yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig. Hyderwn y bydd ein canfyddiadau yn llywio eu gwaith craffu ar y Cytundeb yn ystod y broses gadarnhau yn Senedd y DU.

Rydw i hefyd wedi anfon copïau at y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru a'r Trefnydd, gan fod rhai materion a godwyd gan gynrychiolwyr y sector, er enghraifft, effaith y cytundeb mewn perthynas â Bil Amaethyddiaeth Cymru sydd ar y gweill, yn dod o fewn ei phortffolio.

Asesiad o'r Effaith

Aeth y Pwyllgor ati'n ofalus i ystyried y wybodaeth a ddarparwyd yn yr asesiad Llywodraeth y DU o effaith y Cytundeb Masnach Rydd. Mae'r Athro Michael Gasiorek yn nodi bod lefel y manylder ynghylch effaith bosibl y Cytundeb ar economi Cymru yn fach iawn ac y gellid gwneud mwy i asesu ei effeithiau rhanbarthol. Dywedodd Emily Rees mai'r hyn nad yw'r asesiad effaith yn ei wneud yn dda iawn yw amlinellu'r effeithiau is-sectoraidd posibl, gan gynnwys ar lefel ranbarthol. Cyfeiriodd hefyd at foddelu a ddefnyddir gan yr Undeb Ewropeaidd yn ei asesiadau effaith o gytundebau masnach fel enghraifft o sut y gellir gwneud hyn.

Mae asesiad Llywodraeth y DU o'r effaith yn amcangyfrif y bydd y Cytundeb yn arwain at ostyngiad mewn allbwn gros o tua 3 y cant ar gyfer cig eidion a 5 y cant ar gyfer cig defaid. Mae FUW yn nodi y byddai hyn yn cyfateb i ostyngiad yn allbwn gros sectorau gwartheg a defaid Cymru o £29 miliwn (£13 miliwn i'r diwydiant gwartheg ac £16 miliwn i'r diwydiant defaid).

Mae FUW hefyd yn pwysleisio'r canlynol: *"...such adverse impacts may well be concentrated and inflated in Welsh communities, given the particular reliance of Wales on the beef and sheep industry and the upland nature of much of Wales, which makes alternative forms of agriculture impossible."*

Mae NFU hefyd yn cyfeirio at ffigurau Llywodraeth y DU sy'n dangos bod disgwyl i'r sectorau amaethyddiaeth sylfaenol a bwydydd wedi'u lled-brosesu weld gostyngiad o tua 0.7 y cant (£94 miliwn) a 2.65 y cant (£225 miliwn) yn eu Gwerth Ychwanegol Gros yn y drefn honno, o'i gymharu â thwf llinell sylfaen yn y sectorau.

Mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru yn rhannu'r 'pryderon difrifol' yr undebau ffermio bod y cytundebau sydd wedi'u llofnodi hyd yma yn tanseilio ffermio a diogelwch bwyd yn y DU yn gyfnewid am fawr ddim buddion i'r economi.

Mae NFU a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru hefyd wedi galw am wneud asesiad o'r effaith benodol ar Gymru, ond nodwn fod Llywodraeth y DU wedi gwrthod hyn o'r blaen. Nodwn hefyd fod Llywodraeth Cymru yn cynnal ei dadansoddiad ei hun o'r cytundeb ac yn bwriadu cyhoeddi asesiad sy'n canolbwyntio ar Gymru, er nad yw'r asesiad hwnnw wedi'i gyhoeddi eto ar adeg anfon y llythyr hwn.

Sicrhau'r nifer fwyaf o gyfleoedd â phosibl ar gyfer busnesau bach a chanolig a gweithgynhyrchu yng Nghymru

Mae'r Ffederasiwn Busnesau Bach yn gyffredinol yn croesawu'r 'manteision aruthrol' y mae'r cytundeb yn eu rhoi i gwmnïau llai sydd eisoes yn masnachu gydag Awstralia neu sy'n ystyried gwneud hynny. Mae'n nodi bod 31 y cant o aelodau'r Ffederasiwn sy'n ymwneud â masnach ryngwladol wedi nodi y bydd Awstralia yn bwysig ar gyfer eu huchelgeisiau allforio dros y tair blynedd nesaf. Fodd bynnag, mae'n nodi bod llwyddiant yn dibynnu yn y pen draw ar sut y caiff y cytundeb ei weithredu a'i orfodi. Dywedodd y Ffederasiwn Busnesau Bach hefyd y byddai wedi hoffi gweld darpariaethau ar gyfer sefydlu pwyllgor busnesau bach a chanolig yn y Cytundeb Masnach Rydd i gynrychioli ei fuddiannau ac i ymdrin â materion sy'n codi ar gyfer sectorau neu ardaloedd daearyddol penodol.

Nododd y Ffederasiwn Busnesau Bach: *"Given Wales's reliance on exports on large companies, and the untapped potential of exports for SME growth in Wales, an SME chapter and focus on all trade deals has potentially more relative benefits to Wales than elsewhere."*

Mae tystiolaeth Make UK yn cyfeirio at y manteision tymor hwy i'r sector gweithgynhyrchu yng Nghymru o ran llai o rwystrau i fasnachu, ond nodir y gellid gwneud mwy i helpu'r diwydiant i ddeall manteision cytundebau masnach diweddar a'r rhai sydd ar y gweill.

Rhannu Data Masnach

Nodwn siom y Gweinidog Materion Gwledig nad yw data masnach manwl a gedwir gan Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig a Llywodraeth y DU wedi'u rhannu â Llywodraeth Cymru. Dywedwyd wrthym y byddai'r data hyn yn rhoi gwybodaeth ychwanegol i Lywodraeth Cymru ynglŷn â'r effeithiau posibl ar y sector amaethyddiaeth yng Nghymru.

Mae hyn yn siomedig o gofio bod bwyd ac amaethyddiaeth yn feysydd datganoledig o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, ac y bydd Llywodraeth Cymru felly yn gyfrifol am liniaru unrhyw effeithiau negyddol ar feysydd datganoledig. Mae'n hanfodol felly bod gan Lywodraeth Cymru fynediad llawn i'r data er mwyn deall lle mae angen cymorth ac i ganiatáu ymyriadau polisi mwy penodol a theg. Byddai hefyd yn caniatáu i Lywodraeth Cymru gynhyrchu dadansoddiad manylach o effaith cytundebau masnach ar sectorau penodol yng Nghymru fel rhan o'i hasesiad sy'n canolbwyntio ar Gymru.

Nid yw'r Pwyllgor yn credu bod asesiad Llywodraeth y DU o'r effaith yn rhoi digon o wybodaeth i gael dealltwriaeth lawn o effeithiau tebygol y Cytundeb Masnach Rydd ar Gymru, ac ar sectorau ac is-sectorau unigol. Credwn y dylai asesiadau o'r effaith a gyhoeddir yn y dyfodol, yn ogystal ag asesiadau cwmpasu cyn negodi, gynnwys gwybodaeth fanylach am effeithiau tebygol cytundeb masnach ar sectorau penodol yng Nghymru.

Argymhelliad 1: Rydym yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno sylwadau i Lywodraeth y DU drwy'r Fforwm Masnach Gweinidogol, neu unrhyw fforwm arall y mae'n ei ystyried yn briodol, er mwyn:

a) gwneud cais am fynediad llawn i'r data masnach a gedwir gan Lywodraeth y DU, er mwyn rhoi gwybodaeth ychwanegol i Lywodraeth Cymru ynglŷn ag effeithiau posibl y Cytundeb Masnach Rydd rhwng y DU ac Awstralia ar sectorau yng Nghymru; a

b) rhoi asesiad llawn o'r effeithiau tebygol ar sectorau ac is-sectorau o fewn gwledydd a rhanbarthau'r DU mewn asesiadau o effaith cytundebau masnach yn y dyfodol.

Rydym yn disgwyl i Lywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r pwyllgor am unrhyw drafodaethau â Llywodraeth y DU ar y materion hyn, gan gynnwys unrhyw gynnydd a wnaed neu unrhyw oblygiadau i Lywodraeth Cymru os na all wneud cynnydd ar y materion hyn.

Argymhelliad 2: Er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor yn gallu ystyried asesiadau Llywodraeth Cymru o gytundebau masnach yn y dyfodol sy'n canolbwyntio ar Gymru fel rhan o'i gwaith craffu, rydym yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru gwblhau a chyhoeddi ei hasesiadau cyn i gytundebau gael eu gosod gerbron Senedd y DU.

Sector bwyd-amaeth

Cwotâu Cyfradd Tariff a mesurau diogelu

Senedd Cymru
Welsh Parliament

Clywodd y Pwyllgor amrywiaeth o safbwyntiau ar effaith bosibl y darpariaethau rhyddfrydoli tariffau yn y Cytundeb Masnach Rydd ar y sector amaethyddol. Mynegodd NFU Cymru, FUW a Hybu Cig Cymru bryderon am effaith y cytundeb masnach rydd ar ffermwyr Cymru a'r sector cig coch. Yn benodol, nodwyd pryderon y byddai cig eidion a chig defaid Cymru yn colli cyfran o'r farchnad yn y DU oherwydd cynnydd yn y gystadleuaeth o ganlyniad i ddileu tariffau'r DU ar nwyddau amaethyddol o Awstralia.

Dyweddodd Huw Thomas o NFU Cymru hefyd fod y trothwyon a bennwyd ar gyfer y mecanweithiau diogelu – a gynlluniwyd i ddiogelu'r sector - mor uchel y byddai'r diwydiant mewn sefyllfa ddifrifol erbyn i'r mesurau diogelu gael eu sbarduno.

Ni wnaeth arbenigwyr masnach ganfod effaith negyddol uniongyrchol o ganlyniad i'r Cytundeb, o'i ystyried ar wahân. Dywedodd yr Athro Michael Gasiorek fod effaith perthynas fasnachu newydd y DU â'r UE a newidiadau i gynlluniau cymorth amaethyddol yn debygol o gael mwy o effaith ar y sector yng Nghymru na'r Cytundeb Masnach Rydd.

Dyweddodd Sam Lowe y byddai'r Cytundeb yn arwain at fwy o gystadleuaeth i gynhyrchwyr o Gymru, ond ei bod yn annhebygol y byddai'n arwain at fewnlifau enfawr o fewnforion cynnyrch amaethyddol o Awstralia. Cydnabu'r Athro Gasiorek a Sam Lowe fod cwota'r Cytundeb yn fwy na'r lefel mewnforio bresennol, ond nodwyd bod y data ar gyfer y blynyddoedd diwethaf yn dangos mai anaml y mae Awstralia wedi cyflawni ei chwota presennol gyda'r DU. Gwnaethoch ddweud wrth y Pwyllgor fod y cynnydd mewn cwotâu cyfradd tariff yn peri risg i'r diwydiant amaeth yng Nghymru yn y dyfodol, barn a rennir gan y ddau undeb ffermio yng Nghymru.

Nododd Hybu Cig Cymru ei siom am y diffyg mesurau diogelu at y dyfodol i ddiogelu'r diwydiant ffermio rhag newidiadau mewn lefelau masnach. Nodwyd hefyd bod cynhyrchiant mewn Awstralia a Seland Newydd wedi bod yn isel oherwydd sychder dros y blynyddoedd diwethaf a bod y rhagolygon o gynnydd mewn cynhyrchu dros y pum mlynedd nesaf yn destun pryder sylweddol iawn gyfer yr economi wledig a chymunedau gwledig yng Nghymru.

Dyweddodd yr NFU, er bod y rhan fwyaf o allforion bwyd-amaeth Awstralia yn mynd i Tsieina ar hyn o bryd, y gallai ffactorau fel tensiynau geowleidyddol, dirywiad mewn cysylltiadau diplomataidd a newidiadau yn y farchnad arian arwain at newidiadau i lifoedd masnach yn y dyfodol.

Cost cynhyrchu

Mae NFU Cymru wedi nodi bod Llywodraeth y DU, drwy lofnodi'r Cytundeb hwn, yn gofyn i ffermwyr Cymru wynebu ffermwyr sydd â ffocws cryf ar allforio ac sydd ymhlith y mwyaf cystadleuol yn y byd. Aeth ymlaen i ddweud bod cost cynhyrchu ffermwyr cig eidion Awstralia tua 2.5 gwaith yn llai na ffermwyr y DU ac y gall ffermwyr defaid Awstralia gynhyrchu cig defaid am 65 y cant yn llai nag yn y DU.

Mecanwaith Monitro

Pwysleisiodd FUW bwysigrwydd mecanweithiau monitro, a'i bod yn hanfodol i'r rheini fod ar waith yn nhestun y Cytundeb er mwyn gallu gweithredu ar newidiadau ym mhrisiau'r farchnad neu allbwn amaethyddol, neu fewnforion ac allforion. Cyfeiriodd Huw Thomas o NFU Cymru at y grŵp monitro'r farchnad a amlinellwyd o dan y Fframwaith Cyffredin ar Gymorth Amaethyddol fel cyfrwng posibl, gyda chymorth gan gyrff ardollau a'r undebau ffermio. Nododd Huw Thomas hefyd fod rhai o'r setiau data y gellid eu defnyddio yn ddangosyddion nad ydynt yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf, ac y gallai difrod eisoes fod wedi'i wneud i'r diwydiant erbyn i'r data gyrraedd.

Nodwn y pwyntiau a wnaed gan arbenigwyr masnach ei bod yn annhebygol y bydd y darpariaethau rhyddfrydoli tariffau'n arwain at 'fewnlifiadau enfawr' o fewnforion o gynnyrch amaethyddol o Awstralia, o leiaf yn y tymor byr.

Fodd bynnag, rydym hefyd yn rhannu'r pryderon a leisiwyd gan y sector bwyd-amaeth ynghylch effaith bosibl digwyddiadau geowleidyddol ar lifoedd masnach, fel y mae'r rhyfel yn Wcráin wedi'i ddangos.

Mae monitro effaith y cytundeb hwn ar lifoedd masnach rhwng y DU ac Awstralia yn hanfodol er mwyn cefnogi amaethyddiaeth a sectorau eraill economi Cymru. Er mwyn monitro effeithiau parhaus cytundebau masnach ar ôl eu gweithredu, hoffai'r Pwyllgor weld mecanweithiau monitro'r farchnad yn cael eu cryfhau ac yn cael mwy o sylw mewn gwaith sy'n ymwneud â chytundebau masnach yn y dyfodol.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn annog Llywodraeth Cymru i barhau i weithio gyda llywodraethau eraill ledled y DU, a chyda'r sector bwyd-amaeth yng Nghymru, i sicrhau bod dulliau effeithiol ar waith i fonitro'r farchnad. Dylid mabwysiadu'r dull hwn ar gyfer sectorau eraill o'r economi hefyd.

Effaith gronol cytundebau masnach

Un pryder mawr a fynegwyd gan Lywodraeth Cymru a'r sector bwyd-amaeth yw'r effaith gronol ar sector amaethyddol Cymru o ganlyniad i nifer o gytundebau masnach rydd a gaiff eu llofnodi gan y DU, a'r cysail a osodir gan y darpariaethau mynediad i'r farchnad

yn y Cytundeb Masnach Rydd hwn ar gyfer cytundebau yn y dyfodol. Gwnaethoch ddisgrifio'r her o ddatblygu'r cytundeb rhwng y DU ac Awstralia fel llinell sylfaen ar gyfer cytundebau masnach eraill, yn hytrach na therfyn uchaf.

Dyweddod FUU wrth y Pwyllgor ei fod yn amcangyfrif gostyngiad o £29 miliwn yn yr allbwn gros i sectorau cig eidion a defaid Cymru ar gyfer y Cytundeb Masnach Rydd hwn. Fodd bynnag, mae'n disgwyl i effeithiau cronol cytundebau masnach â Seland Newydd ac eraill o fewn y Bartneriaeth Gynhwysfawr a Blaengar y Môr Tawel fod yn llawer mwy yn y tymor hwy.

Mae'r Pwyllgor yn nodi bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda rhanddeiliaid i nodi'r effeithiau hyn. Nodwn hefyd nad oedd y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru yn ymwybodol o unrhyw fwriad gan Lywodraeth y DU i gynnal ei dadansoddiad ei hun.

O ystyried y nifer fawr o gytundebau masnach y mae Llywodraeth y DU yn bwriadu eu cwblhau dros y blynyddoedd nesaf, mae'r Pwyllgor yn credu ei bod yn bwysig cynnal asesiadau'n rheolaidd ar effeithiau economaidd cronol cytundebau masnach rydd y DU.

Argymhelliad 4. Rydym yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru sefydlu mecanweithiau ar gyfer adolygu'n barhaus effeithiau cronol cytundebau masnach rydd ar economi Cymru. Dylai ymgynghori â gwahanol sectorau ar sut y dylid datblygu'r gwaith hwn a chyhoeddi canfyddiadau'r asesiadau hyn o bryd i'w gilydd.

Argymhelliad 5. Rydym yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru hefyd gyflwyno sylwadau i Lywodraeth y DU i sicrhau y caiff dadansoddiadau rheolaidd eu cynnal o effaith gronol cytundebau masnach er mwyn llywio negodiadau masnach y presennol a'r dyfodol.

Lles anifeiliaid

Mae'r Pwyllgor yn nodi'r darpariaethau yn y Cytundeb sy'n ymwneud â Lles anifeiliaid. Dyweddod Greg Hands AS, Cyn Weinidog Gwladol yr Adran Masnach Ryngwladol, yn flaenorol bod Llywodraeth y DU wedi cytuno ar gymal dim atchweliad arloesol ynghylch lles anifeiliaid, a fyddai'n golygu na allai'r naill wlad na'r llall ostwng eu safonau lles anifeiliaid i danseilio'r llall.

Fodd bynnag, yn seiliedig ar y dystiolaeth y mae'r Pwyllgor wedi'i chael, mae amheuaeth ynghylch a yw'r darpariaethau dim atchweliad yn mynd yn ddigon pell. Dywedodd Emily Rees nad yw'r darpariaethau, wrth ystyried y testun cyfreithiol, yn gyfystyr â darpariaethau dim atchweliad. Bydd gofyn i'r DU ac Awstralia 'ymdrechu' i sicrhau nad ydynt yn anwybyddu neu fel arall yn rhanddirymu cyfreithiau a rheoliadau mewn ffordd a fyddai'n lleihau lefel y mesurau diogelu i anifeiliaid.

Amodoldeb ynghylch safonau lles anifeiliaid

Mae tystiolaeth gan RSPCA Cymru a Four Paws yn tynnu sylw at y ffaith nad oes unrhyw sicrwydd ynghylch cywerthedd safonau ar gyfer cynhyrchion sy'n cael eu mewnfurio i Gymru a gweddill y DU o Awstralia. Maent yn dyfynnu enghreifftiau o safonau lles anifeiliaid Awstralia sydd wedi'u gwahardd yng Nghymru, gan gynnwys cludo anifeiliaid yn bell a brandio poeth. Awgrymwyd i'r Pwyllgor y gallai Llywodraeth y DU fod wedi mynnu gwneud rhyddfrydoli tariffau'n amodol ar fodloni rheolau penodol ar les anifeiliaid. Er enghraifft, ni fyddai unrhyw ddefaid sydd wedi bod yn destun arferion fel *mulesing*, neu 'frandio poeth' ar wartheg yn gymwys i gael eu cynnwys mewn masnach ddi-dariff o dan y Cytundeb. Dywedodd Sam Lowe wrth y Pwyllgor y gallai cynnwys gofynion amodoldeb fod wedi bod yn safbwynt negodi gan Lywodraeth y DU oherwydd safon cynnig y DU, ond y byddai wedi gwneud y broses o negodi'r Cytundeb yn hirach.

Dywedodd y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru wrthym fod hyn yn rhywbeth yr oedd Llywodraeth Cymru yn pwysu amdano mewn mandadau negodi yn y dyfodol. Gwnaethoch ddweud wrthym hefyd eich bod yn siomedig nad oedd y gwahaniaeth mewn safonau yn cael ei ystyried yn 'risg wirioneddol' gan Lywodraeth y DU yng ngoleuni'r defnydd presennol o'r cwota tariffau.

Mae'r Pwyllgor yn nodi safbwynt Gweinidogion Cymru ar gynnwys amodoldeb ynghylch safonau lles anifeiliaid mewn trafodaethau masnach yn y dyfodol.

Safonau labelu

Mynegodd y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru bryderon ynghylch labelu cig a bwyd môr. Yn benodol, dywedodd y gallai cig Awstralia gael ei gynnwys mewn prydau parod lle nad yw'r un gofynion labelu yn berthnasol. Nododd yr NFU fod hyn yn risg fawr i sector amaethyddol Cymru, gan y bydd llawer o gig Awstralia yn mynd i'r sector gwasanaethau bwyd ar gyfer lletygarwch a defnydd y tu allan i'r cartref.

Nododd Hybu Cig Cymru fod angen gwell rheoleiddio ar gyfer labelu yn y DU er mwyn rhoi dewis i ddefnyddwyr. Mae RSPCA Cymru hefyd yn annog Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i gyflwyno labeli clir ar yr holl gynnyrch sy'n cael ei fewnfurio er mwyn rhoi sicrwydd i ddefnyddwyr o ble y daeth eu bwyd yn wreiddiol.

Mae'r Pwyllgor yn nodi rôl y Fframwaith Cyffredin dros dro ar Safonau Cyfansoddiadol Bwyd a Labelu, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2022, a fydd yn sefydlu mecanwaith i'r DU a'r llywodraethau datganoledig gydweithio a rheoli ymwahanu o ran labelu bwyd.

Mae'r Pwyllgor yn cefnogi trafodaethau pellach rhwng Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru ar labelu cynhyrchion bwyd a diod sy'n cael eu mewnfario a'u gwerthu yn y DU, gan gynnwys yn y sector gwasanaethau bwyd.

Argymhelliad 6. Mae'r Pwyllgor yn gofyn am gael y wybodaeth ddiweddaraf gan Lywodraeth Cymru ar unrhyw drafodaethau sy'n digwydd ynghylch labelu bwyd a diodydd a gaiff eu mewnfario, gan gynnwys ym maes gwasanaethau bwyd.

Ymgysylltu â Llywodraeth Cymru

Mae'r Pwyllgor yn nodi bod Llywodraeth y DU wedi datgan yr ymgynghorwyd â'r llywodraethau datganoledig yn rheolaidd ar ôl pob cylch negodi ac y cofrestrwyd eu blaenoriaethau drwy gydol y broses. Nodwn hefyd y rhannwyd testun y Cytuniad a'r asesiad o'r effaith cyn eu llofnodi, yn ogystal â chopi dan embargo o destun terfynol y Cytuniad.

Rydym yn croesawu'r 'ymgysylltu cadarnhaol ac adeiladol iawn' y sonioch amdano rhwng yr Adran Masnach Ryngwladol a Llywodraeth Cymru mewn rhai meysydd. Fodd bynnag, nodwn eich pryderon y byddai ymgysylltu a chyfraniadau cynharach mewn trafodaethau masnach yn y dyfodol yn caniatáu i faterion sy'n effeithio ar gyfrifoldebau datganoledig gael eu nodi a'u trin yn adeiladol yn gynharach yn y broses.

Mae'r Pwyllgor yn rhannu barn Llywodraeth Cymru y dylid cael mwy o ymgysylltu rhwng Llywodraeth y DU a'r llywodraethau datganoledig yn gynharach mewn trafodaethau masnach. Dylai hyn hefyd gynnwys ymgysylltu gweithredol wrth lunio amcanion negodi ar gyfer cytundebau masnach yn y dyfodol.

Llywodraethu

Mae'r Pwyllgor yn nodi bod y Cytundeb Masnach Rydd yn sefydlu nifer o bwyllgorau a gweithgorau ar y cyd i gefnogi'r broses o'i weithredu. Clywsom gan arbenigwyr masnach a oedd o'r farn y dylai Llywodraeth Cymru fod yn rhan o drefniadau llywodraethu'r Cytundeb Masnach Rydd lle maent yn ymwneud â meysydd o gymhwysedd datganoledig.

Mae'r Pwyllgor hefyd yn nodi diddordeb Llywodraeth Cymru mewn cymryd rhan yn nhrefniadau llywodraethu'r Cytundeb. Gwnaethoch ddweud wrthym fod Llywodraeth Cymru yn dal i geisio eglurder ynghylch trefniadau gweithredu.

Argymhelliad 5. Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno sylwadau i Lywodraeth y DU i sicrhau ei bod yn cymryd rhan yn nhrefniadau llywodraethu'r

Cytundeb Masnach Rydd. Mae'r Pwyllgor hefyd yn gofyn i Lywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf iddi am benderfyniadau sy'n ymwneud â hyn, gan gynnwys unrhyw ymgysylltu neu bresenoldeb ar y gwahanol bwyllgorau a gweithgorau a sefydlir gan y Cytundeb Masnach Rydd.

Edrychaf ymlaen at gael eich ymateb i'r materion a godwyd yn ein hymchwiliad.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg | We welcome correspondence in Welsh or English.

